

เบิ่งตามอง จ้องอนาคต คนตรี ปี 2000 (ขึ้นไป)

อ.ปภัสพล สว่างสุข

มุมมองทางด้านการศึกษาคณะดนตรีสากล

เนื่องจากผู้เขียนเป็นอาจารย์สอนทางด้านดนตรีสากลมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว ทุก ๆ วันก็มีความคิดว่าจะสอนอย่างไรให้ลูกศิษย์เก่งจริง เก่งจัง เอาตัวรอดได้ไม่อดตาย และสามารถตะแบงให้วิชาดนตรีที่ได้อ่านเรียนมาเอาตัวรอดได้ในสังคมแต่ก็มีเหตุปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ทำให้ความคิดดังกล่าวไม่สามารถบรรลุไปถึงได้ สาเหตุมีหลายประการแน่ แต่ขณะที่เขียนบทความอยู่นี้ยังไม่ออก นึกได้อยู่บ้างพอจะบ่นให้ฟังได้ดังนี้

การจัดการศึกษาสาขาวิชาดนตรีในประเทศไทยนั้นได้ถูกบรรจุเข้าในหลักสูตรในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ในช่วงชีวิตหนึ่งของผู้เขียนก็ได้เป็นครูสอนในระดับมัธยมศึกษาด้วย ในการสังเกตของผู้เขียนวิชาดนตรีศึกษาที่มีการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 นั้น

ถ้าเปรียบเทียบความตั้งใจกันระหว่างศิษย์กับครูในการเรียนและการสอนนั้น ทางฝ่ายครูจะชนะอยู่เสมอเด็กหลายคนไม่ชอบเรียนดนตรีแต่ก็ต้องเรียนเพราะหลักสูตรบังคับกลับ ๆ ตื่น ๆ จนจบแบบเรียนก็ยังเรียกตั้งเข็บตัวตะเข็บอยู่เช่นเดิม ยิ่งแย่ลงไปกว่าเมื่อมีคำสั่งจากกรมสามัญให้วิชาดนตรีลดลงจากเดิมที่มีการเรียนการสอนเป็นวิชาหนึ่งในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ลงเหลือเป็นบทหนึ่งในวิชาศิลปะกับชีวิต (ไม่แน่ใจถ้าผิดขอภัยด้วยครับ) ช่วงเวลานั้นผู้เขียนบทความสะอึกสะอื้นวันละ 3 ครั้งหลังอาหารและ 1 ครั้งก่อนนอนทุกวัน เพราะคิดว่าวิชาดนตรีศึกษาถูกทำร้ายเสียแล้ว คณะครูจะเจริญได้อย่างไรในเมืองไทยซึ่งคนไทยสามารถทำเบียร์ได้เองของเรา ท่านลองคิดดูว่าในระบบการเรียนการสอนในชั้นมัธยมศึกษาจะทำให้นักเรียนสามารถเล่นดนตรีได้ รู้จักทฤษฎีพื้นฐานวิชาดนตรี พอที่จะสอบคัดเลือกเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาได้หรือไม่ นักเรียนในเมืองหรือในกรุงเทพฯ ที่มีที่เรียนพิเศษดนตรี เท่านั้นหรือที่มีโอกาสความเท่าเทียม ความเสมอภาค ในโอกาสทางการศึกษาคณะดนตรีอีกนานเท่าไรจึงจะมี

ในความคิดแบบแผนเฟื่องของผู้เขียน คณะครูในในระบบการศึกษา และนอกกระบบการศึกษาของคนไทยจะก้าวหน้าทัดเทียมประเทศเพื่อนบ้าน และมีความเสมอภาคทางโอกาสในการศึกษาได้นั้น น่าจะมีการจัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอย่างเต็มที่อย่างทั่วถึง แต่ก็นั่นแหละวิชาดนตรีก็ยังเหมือนกับถูกสาป ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันถูกมองเป็นว่าบ้านนอกสายตาของนักการศึกษา นักการเมือง ที่มองว่าเป็นวิชาที่มีประโยชน์น้อยกว่าเศรษฐกิจ การเมือง และการพัฒนาประเทศ ทั้งที่จริงแล้วดนตรีสามารถพัฒนาชีวิต จิตใจ ยกระดับความเป็นคนให้สูงขึ้น สามารถพัฒนาสิ่งต่าง ๆ จนพัฒนาประเทศได้

สรุปแล้วนักเรียนที่เรียนดนตรีในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาถ้าเรียนตามหลักสูตรของกรมสามัญศึกษาแล้ว มีเป็นจำนวนน้อยมากที่จะสอบคัดเลือกเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาได้ นอกจากผู้ที่เรียนพิเศษในสถาบันเอกชนหรือจากครูที่จ้างสอนพิเศษ

ส่วนการจัดการศึกษาวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษานั้นเริ่มมีขึ้นโดยอาจารย์กำธร สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ได้บรรจุวิชาสังคีตนิยม ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหลักสูตรการศึกษาด้านจิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันนี้การสอนวิชาดนตรีได้ขยายออกไปกว้างขวางมากขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากเป็นวิชาพื้นฐานและวิชาเลือกแล้ว ยังเปิดสอนเป็นวิชาในสถาบันราชภัฏ (36 แห่ง) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยบางแห่งได้เปิดสอนเป็นวิชาเอกดนตรี ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีออกไปรับใช้สังคม ทั้งครูดนตรี นักดนตรี และนักธุรกิจทางดนตรี

อย่างไรก็ตามการศึกษาด้านดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านมามีความเหมือนขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีเป้าหมายร่วมกันในการผลิตบัณฑิตที่ได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน มหาวิทยาลัยที่มีงบประมาณมากมีชื่อเสียงดี มีครูที่เก่งจะมีผู้สนใจเข้าศึกษามาก ส่วนสถาบันที่มีชื่อเสียงน้อยก็จะมีผู้เข้าเรียนน้อยกว่า และมักจะได้นักศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาดนตรีไม่ดีด้วยเป็นส่วนใหญ่

ถ้าจะมองในแง่ของความเป็มาตรฐานแล้ว ดนตรีสากลนั้นเป็นดนตรีของชาวตะวันตกที่ผู้คนทั่วโลกได้เรียนรู้ ผู้ที่จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาน่าจะมีความรู้เท่าเทียมกันระดับนานาชาติได้ แต่คงจะไปถึงจุดหมายนั้นไม่ได้ ถ้าการปรับหลักสูตรในระดับการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานเท่าเทียมกันไม่เกิดขึ้น

จากเวลาต่อไปจนถึงอนาคต แนวโน้มหลักสูตรวิชาดนตรีสากล น่าจะได้รับการปฏิรูป เช่น สามารถเรียนที่บ้านได้และมีการได้ใบรับรองการศึกษาระดับต่าง ๆ ถ้าสอบผ่านได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นมาตรฐาน วิชาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์ ซึ่งปัจจุบันมีความสำคัญมากต่อวิชาดนตรี น่าจะได้รับการสนับสนุนมากขึ้น เพราะในปัจจุบันประสิทธิภาพอันสูงส่งของคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ สามารถประดิษฐ์งานของบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ หรือแทนการปฏิบัติงานของอุปกรณ์ที่ทรงคุณภาพขนาดใหญ่ราคาแพง เช่น สามารถแทนวงออร์เคสตราได้ทั้งวง หรือสามารถทำงานแทนห้องบันทึกเสียงที่มีศักยภาพสูงได้

ส่วนการผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างครอบคลุมนั้น ควรเน้นถึงวิชาที่สามารถใช้ประกอบอาชีพได้อย่างชัดเจน เช่น

- การแต่งเพลงประกอบละคร
- การซ่อมสร้างอุปกรณ์บันทึกเสียง
- การติดตั้งอุปกรณ์ดนตรี
- กฎหมายลิขสิทธิ์
- วิชาการจัดการตลาดสำหรับนักดนตรี

ถ้ามีการจัดการสอนวิชาดังกล่าวอย่างได้มาตรฐาน โดยมีการประกันคุณภาพ
ที่ชัดเจนแล้ว น่าจะทำให้บัณฑิตมีงานทำในหลาย ๆ อาชีพอย่างหลากหลาย แต่
ปัญหาใหญ่ก็คือ มหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดจะขาดแคลนอาจารย์ที่จะมาสอนวิชาดังกล่าว

ในเรื่องของรสนิยมทางดนตรีของประชาชนนั้นตามความคิดของผู้เขียน น่า
จะมีการพัฒนาดนตรีแนวร่วมสมัยไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ไม่สามารถทำนายได้ว่าดนตรี
ในอนาคตจะเป็นอย่างไร แต่สักวันหนึ่งดนตรีรูปแบบเก่า เช่น ดนตรีคลาสสิก ดนตรี
ลูกกรุง อาจจะกลับมามีคนฟังก็ได้ เหมือนกับคำกล่าวที่ว่า "สูงสุดคืนสู่สามัญ"

สุดท้ายนี้ต้องขอขอบคุณท่านผู้อ่านที่ได้พยายามอ่านมาจนถึงบรรทัดนี้ ขอให้
มีความสุขกับการฟังดนตรี มีร่างกายแข็งแรงและสมองแจ่มใสทุกวัน

เกี่ยวกับผู้เขียน

รศ.สุชาติ เถาทอง

MFA (Painting)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประธานสภาคณบดีทางศิลปกรรมแห่งประเทศไทย

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์กรมการด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรม สภาผู้แทนราษฎร

ประสบการณ์ 1985 ศึกษาดูงานอินเดีย เนปาล

1992 ศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ศิลปะ สหรัฐอเมริกา

(โครงการสภาศิลปกรรมไทย)

1993 ทักษะศึกษามาเลเซียสิงคโปร์ อินโดนีเซีย

1996 ทักษะศึกษาเกาหลี กัมพูชา

1997 ดูงานการบริหารงานพิพิธภัณฑ์ศิลปะ สหรัฐอเมริกา ครั้งที่ 2

ฯลฯ

อ.สมาน สรรพศรี

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ทรงคุณวุฒิ หน่วยงานรักษาสงแวดล้อมศิลปท้องถิ่น จังหวัดชลบุรี

ประสบการณ์

1992 ศึกษาดูงานพิพิธภัณฑ์ศิลปะ สหรัฐอเมริกา (โครงการสภาศิลปกรรมไทย)

1995 อบรม "Language and Culture"

ณ Victoria University of Technology Melbourn Australia

1996 ทักษะศึกษา ยุโรป ฝรั่งเศส เยอรมัน เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ สวิสเซอร์แลนด์

1997 อบรม "Jewelry Metal Design" ณ Massachusetts College of Art Boston USA.

1998 ศึกษาดูงานการบริหารจัดการหอศิลป์สมัยใหม่ของประเทศญี่ปุ่น

ณ เมืองอิโรชิม่า นาโกย่า ฟูกูโอกะ โตเกียว เกียวโต ฮาโกเน่

จัดโดย Japan Foundation

1999 อบรมการบริหารจัดการวางแผนกลยุทธ์ การบัญชีเบื้องต้นสำหรับผู้บริหาร จัดโดยโครงการ EX MBA. มหาวิทยาลัยบูรพา

อ. จ่านงค์ ธนาวนิชกุล

ศม. จิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร

หัวหน้าสาขาทัศนศิลป์

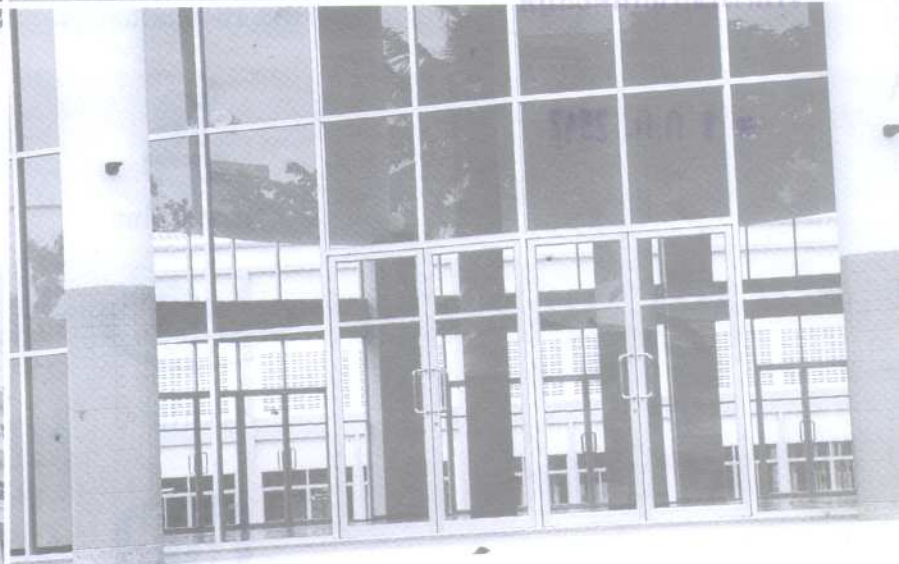
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อ.ปภัสพล สว่างสุข

กศ.บ. คุรียางศาสตรสาถล มศว.ประสานมิตร

หัวหน้าสาขาคุรียางศาสตร

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อาคารเรียนคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา